Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul X. Blaş 2 Iuniŭ 1900. Numĕrul 22.

Chestia naţională în Ardeal.

Disordinile, ce se petrec în cealaltă parte a monarchieĭ nóstre, aŭ avut ca urmare îngândurarea fraţilor magiarĭ.

De o vreme în cóce mereŭ daĭ prin foile lor de articlii, carĭ cércă să deslege tot maĭ definitiv cestiunea naţională din Ardeal şi maĭ ales se nisuiesc să găséscă o cale, prin care să se astupe gura valahimeĭ continuŭ turburate.

Magiarisarea, era o dată parola zileĭ. Ea se credea, că va fi mijlocul cel maĭ sigur, care va face să dispară în timp relativ scurt némul nostru de pe plaiurile şi munţiĭ acesteĭ scumpe ţĕrĭ, a căreĭ ţĕrină aşa de adese a fost udată cu sângele strămoşilor nostri.

N'aŭ trebuit mult timp, până ce s'aŭ convins, că nimic nu se póte face cu acest mijloc. Saŭ cel puţin nicĭ un efect n'are el asupra nóstră.

Cine nu-şĭ aduce a minte de vremile de prigonire, carĭ aŭ urmat după aceea şi carĭ par'că nicĭ azĭ n'aŭ încetat? Nu eraŭ destule temniţele statuluĭ şi nu eraŭ destul de înche→pătóre, ca să ţină între pĕreţiĭ lor rigiḑĭ pe ceĭ maĭ harniciĭ şi maĭ aleşĭ fiĭ aĭ nĕmuluĭ nostru.

Pare că s'a abandonat şi mijlocul acesta, saŭ cel puţin nu se maĭ practică aşa en masse şi cu aşa febrilă activitate ca altă dată. Slabe, cum ţin magiarii, că sînt vocile nóstre, ele totuşĭ aŭ avut fericirea să fie auḑite şi temniţele să se deschidă. Ministerul Bánffy s'a dus, cu nenumeratele-ĭ fapte de o ne maĭ auḑită volnicie şi ilegalitate. A venit guvernul Széll cu trinitatea sa de: lege, drept şi dreptate. Şi cu el a început a bate vîntul uneĭ „binevoitóre împăcărĭ,“ şi a încercăriĭ uneĭ apropierĭ între aceste némurĭ, carĭ trebue să veţuéscă la olaltă în acéstă ţară.

Nu vrem să discutăm de data asta feluritele încercărĭ de apropiere, nicĭ nu vrem să cercăm întru cât sînt ele sincere saŭ nu, constatăm că ele să fac şi se ivesc mereŭ. Nicĭ nu avem să ne pronunţăm asupra oportunităţiĭ lor, ci vom rĕmâné în a releva o deslegare pacînică a cestiuniĭ naţionale din Ardeal.

Soluţiunea acésta nóuă o propune un cutare domn Ürmössy Lajos în „Magyar Nemzet“, de unde o reproduce şi fóia comitatuluĭ nostru. Am credut, că dacă „Közérdek“ fóia unuia dintre cele maĭ românescĭ comitate din Ardeal, îl află vrednic să-l reproducă, n'ar fi timp perdut, dacă ne-am ocupa şi noĭ cu el.

Cea maĭ de căpetenie cestiune din Ardeal, spune Dsa, care aşteptă o cât maĭ grabnică deslegare, e fără îndoială buna conveţuire cu naţionalităţile. Cestiunea acésta statul singur n'o póte resolvi, are neîncunjurată lipsă de societatea magiară, care din a sa parte îĭ póte da o puternică mână de ajutor în deslegarea eĭ pe cale socială.

Orĭ cât de numĕrósă e populaţia română a acesteĭ ţĕrĭ, cu tóte astea „Româniĭ n'aŭ nicĭ un oraş în Ardeal, de nu cum va vom numi de atare micul Blaş, care are înse un esterior aşa de nepretensiv.“ Partea cea maĭ mare a oraşelor sînt în mâna magiarilor, carĭ le-aŭ şi împrimat caracterul magiar. Saşiĭ nu maĭ aŭ nicĭ eĭ oraşe. Mediaşul, Reghinul, Sighişóra şi Bistriţa numaĭ cu numele maĭ sînt oraşe săsescĭ, în realitate înse nu. Şi firéscă urmare e, că eĭ vor trebui să se contopéscă. La tot casul se vor apropia maĭ bucuroşĭ de magiarĭ. Ultraiştĭ saşĭ nicĭ nu sînt.

După aceste constatărĭ, carĭ ar maĭ puté fi contestate, scriitorul împarte inteliginţa în „prietină magiarilor şi ne prietină.“ Pe când cea dintâiŭ a dat puţine semne de viéţă, pe atuncĭ agitatoriĭ saşĭ fac mare larmă prin ziare. De aci vine apoĭ că în presă se presintă saşiĭ ca duşmanĭ aĭ magiarilor, în realitate înse eĭ tind spre magiarĭ.

Se înţelege că vorbind maĭ de parte despre poporul românesc, reeditéză vechiul cântec despre agitatorĭ.

„Nicĭ chiar massa cea imposantă a Românilor nu e aşa, cum o presintă ziarele. Şi aci conducerea e în mânile claseĭ inteligente ultraiste, şi acésta dă românimeĭ nota antimagiară. Dacă înse clasa inteligintă magiară s'ar mişca, ar puté să câştige definitiv pe poporul românesc pentru naţiunea magiară. Şi

---

Feuilleton.

Memorieĭ Mitropolituluĭ Vancea. *)

Ne-aĭ fost părinte bun şi iubitor,
În inima-Ţĭ curată şi ferbinte
Ardeaŭ în flacărĭ vecinice şi sfinte
Al nostru bine, singurul Tĕŭ dor . . .

Şi'n caldul, în măreţul Tĕŭ avênt,
Cu inima bătênd de fericire,
Ne ridicaĭ locaş de adăpostire,
Când mórtea Te răpi de pe pămînt.

Te-am petrecut la lacomul mormînt
Cu ochiĭ 'n lacrimĭ, inima sdrobită . .
Natura 'ntrégă ne părea cernită . . . .
Şi clopotul plângea cu glasu-ĭ frînt . .

Ş'aşa Te-aĭ dus prea bunule stăpân . .
E mare taina vieţiĭ, nepătrunsă,
În orĭ ce timp şi loc stă mórtea ascunsă
Şi paşiĭ eĭ neabătuţĭ rĕmân.

Te-aĭ dus, dar ne-aĭ lăsat puternic scut:
Un nume sfânt şi mare pe vecie,
Sub paza luĭ orĭ ce furtunĭ să vie,
Nu ne clătim, că-ĭ din granit făcut.

Ér spiritul Tĕŭ blând, ce peste noĭ
In sborul sĕŭ cel lin mereŭ plutesce,
Ne umple de fiorurĭ când şoptesce:
„Pe cum eŭ am luptat, luptaţĭ şi voĭ!“

Ş'o altă moscenire ne-aĭ lăsat
Ca ne-abătuţĭ să fim pe-a vieţiĭ cale
Tu aĭ lăsat patron „zidiriĭ“ Tale,
Pe-al Tĕŭ patron, de glorie 'ncununat.

Patróne sânte: acum din cer, de sus
Ascultă-ne şi varsă 'n noĭ putere,
Ca luĭ să îĭ urmăm, şi mângăere
Să fim Celuĭ, ce dintre noĭ s'a dus!

Ĭ. Agârbicean.

*) Rostită de stud. cl. VIII Eug. Rus, cu ocasia şedinţiĭ publice aranjată la 20 Maiŭ n. de eleviĭ Internatuluĭ de băeţĭ.

Scrisorĭ de pe drum.

I.

Am promis să scriŭ de pe drum şi mĕ ţin de vorbă.

Ploua când pornisĕm de acasă. Am zis în dată, că e bun sĕmn: voiŭ fi cu noroc.

Nu fie zis într'un ceas rĕŭ, până acum, când scriŭ aceste rĕndurĭ, mĭ-a umblat destul de bine.

Cum nu? M'am întâlnit tot cu domnĭ marĭ; împĕraţĭ, regĭ, principĭ, regine şi princese. Ce să facĭ? dacă eştĭ domn, nu te poţĭ omorî.

Să înşir pe rînd înaltele personaje, cu carĭ m'am întâlnit, şi apoĭ să spună orĭ cine, dacă n'am fost cu noroc.

În Budapesta am întâlnit Joĭ, în 17 Maiŭ, la 6 óre şi un sfert diminéţa, pe Károly-körut, pe Maestatea sa preaînălţatul nostru rege apostolic şi împĕrat al Austrieĭ, cum vinea de la Gődőllő şi mergea la castelul din Buda, ca să deie audienţele obicinuite în ziua de Joĭ. Nu maĭ puţin de 6 trăsurĭ de curte îl însoţiaŭ, şi că aŭ fost trăsurĭ minunate şi caĭ minunaţĭ, cred că nu va ma.

societatea magiară şi are terenul potrivit, căci ea e factorul dominant în comitate."

Spre a dovedi acéstă aserţiune, dl Ürmössy ie în rênd fie care comitat, şi dovedesce cu cifre numěrul proprietărilor de pămînt, socotind numai pe cei ce poşed de la 100 jughere în sus.

Autorul nu indică isvorul de unde a luat aceste cifre, e interesant la tot casul să le cunóscă şi cetitorii foii nóstre.

Scoţind a fară din acest calcul com. Odorheiŭ, Ciuc şi Treĭ-scaune, în cele alalte 12 com. din Ardeal, autorul numěră 2146 proprietari magiari, faţă cu 439 români şi 101 saşi. Pe lângă acésta Românii de şi puternici în com. Făgăraş şi Hunedóra. totuşi nu pot face nimic faţă cu magiarii, cari puţini, aŭ cu tóte acestea posesiuni fórte estinse. În chipul acesta *proprietarii magiari n'aŭ de cât să voéscă şi pot uşor să tragă tot poporul românesc spre sine.*

Şi n'aŭ să-i înspăimînte pe magiari nici aceea, că institutele de credit românesci se înmulţesc mereŭ. Ce póte statul în potriva lor, dacă ele sînt făcute pe basă legală? Lucre, — îndémnă scriitorul — lucre societatea nóstră într'acolo, ca să atragă poporul spre băncile magiare, cari în proporţiune daŭ bani cu mai puţine procente.

Dl Ürmössy cércă a mângăia pe conaţionalii sěi, să nu se témă, că dóră înmulţirea băncilor românesci, s'ar face spre a agita, din contră, ele se înfiinţéză spre a da pâne inteliginţei române. Spune, mai de parte cum tótă tinerimea română studiéză jura şi apoi ne putênd să-şi capete toţi subsistinţă, sînt nevoiţi să-şi creeze posturi. „Educaţiunea tinerimei române e mai mult unilaterală şi cam aşa e şi a celei magiare."

De aceea ar fi bine, ca tinerimea magiară să fie mai cu minte şi să încépă a se pregăti şi pentru alte cariere, nu tot numai pentru cariera de oficial.

După tóte aceste constatări autorul recomandă proprietarilor magiari, ca cea mai potrivită cale, pentru împăcarea acestor dóuě naţiuni: *„îndulcirea"*.

Dsa recomanda clasei proprietarilor să ia conducerea în comunele mai mici, să grijéscă de tot ce se face în comună, de spiritul instrucţiunii copiilor, de progresul ce face învěţătorul în limba magiară, şi în punctul acesta să fie de ajutor inspectorilor şcolari, cari puţin pot face şi ei pentru instrucţia patriotică. Apoi la sěrbătorile naţionale, ziua sf. Ştefan şi altă dată, proprietarul magiar să ţină poporului vorbiri despre însemnătatea zilei, se împartă cărţi de cetit cu ilustraţii, şi să invite la masă pe preot şi învěţător. Special de învěţător să nu-şi uite nici o dată. Şi în chipul acesta fórte uşor va puté atrage poporul român şi îl va puté face să simtă dragoste şi alipire pentru naţia magiară. „Căci nu vrem să'l desbrăcăm pe popor de naţionalitatea sa, ci vrem numai să-l atragem spre noi, ca să ne putem înţelege unul cu cel alalt şi să ţină strîns cu noi, şi să nu mai considere naţia magiară de . . . *străină*." Ce găgăuţi crede dl scriitor, că sînt români, cât şi acum, după atâtea triste şi durerose esperinţe, ei se mai pótă fi îmbătaţi cu frase!

Ásta ar fi dar planul unei apropieri a magiarilor de români, făcut pe calapodul indulcirii. Şi până la un loc trebue să dăm dreptate scriitoriului şi mult am puté să învěţăm chiar din desfăşurarea acestui plan.

E fórte adevěrat, că magiarii sînt cel mai puternic factor în comitate, nu numai pentru că ei sînt mai mari şi mai mulţi proprietari, dar mai ales pentru aceea, pentru că noi Românii, care avem cea mai mare poporaţie, multă vreme stat-am nepăsători şi am privit fără a ne turbura, cum fraţii magiari ocupă posiţiile, cari după drept ar fi fost ale nóstre. Noi, am voit de a una să cucerim Europa, fără a ne gândi, că am lăsat pradă altora comunele şi comitatele, de unde ar fi trebuit să începem.

Dacă inteliginţa de la sate, preot, învěţător, proprietar de român, s'ar înţelege şi ar trăi în bună armonie la olaltă, ar puté face totul în comună. şi n'ar trebui să te îngrozescĭ, când vedĭ cum dispune de poporaţia întrégă câte un biet de notarăş ori fibireŭ, cu şcoli neterminate.

E timpul să pricepem o dată, că la ori ce zidire solidă, fundamentul dă tonul. Întărindu-ne în comune, uşor influinţăm la comitate şi uşor şi fără ostenélă ne putem apěra de ori ce amestec ilegal şi nedrept.

A-ţi apěra, şi respective a-ţi valida drepturile de cetăţên, nu e agitaţie şi nime nu póte fi timbrat de ultraist. Acest drept ni-l asecura legile statului.

Se înţelege, că nefăcêndu-o acésta la vremea sa, atunci când am dori să ne asigurăm câte o posiţie momentósă, dăm de pedeci nespuse. Şi atunci când am dori să ne manifestăm de aceea ce sîntem, trebue grozave sforţări.

Aci să ne întórcem tótă atenţiunea, şi atunci tóte planurile dlui Ürmössy, vor rěmâné scrise anticuariate.

În un lucru greşesce Dsa. când adecă, crede că preotul şi învěţătorul pot să-şi uite total de aspiraţiile firesci, de némul lor, pentru că dl proprietar cutare l-a poftit la masă. Ori gândesce, că poporul român, ori cât de incult (?) ar fi el, va grăbi la disertaţiile patriotice

---

fi lipsă să vě spun. Mě veţi crede şi alt fel.

La 2 óre după ameazi în aceeaşi zi eram în Agram. Acolo ér lume, mai ales soldaţi. Věd că la trenul nostru să mai adauge un vagon de lux; věd că în jurul unui om îmbrăcat de general să învěrte lumea. věd că toţi să plécă toţi i-se închină, şi întreb, că cine-i? Mi s'a rěspuns, că e archiducele Salvator, generalul comandant din Agram, care plécă la Fiume, pentru a inspecţiona. Aşa a fost, şi am călětorit împreună până la Fiume, unde firesce că pe Alteţa Sa l'aŭ întîmpinat érăşi multă lume.

La 3 óre după ameazi, la staţiunea a dóua de la Agram spre Fiume la Zdencina, vedem numai că ni-se opresce trenul. Ce? ce póte fi? întrébă toţi speriaţi. Nu era adecă staţiune de tren accelerat. Conductorul ni-a spus cu o faţă fórte solemnelă, că aşteptăm, ca să trécă trenul regal român, în care călětoresce spre Bucuresci de la Abbazia familia regală a României. Se póte închipui justa mea interesare. M'am pus la feréstră; gândiam să věd ceva. Când colo ca trăsnitul a trecut dinaintea ochilor mei o masă vînătă, şuerând, věrsând fum şi scrum, pufăind, cutrěmurând pămîntul. A fost frumosul şi elegantul tren vênăt al regelui Carol, la urmă cu un vagon al căilor ferate de stat ungare, în care îl petreceaŭ pe Maestatea Sa doi amploiaţi superiori de la căile ferate ungare. Să afirmă, că în tren ar fi fost regele Carol, regina Elisabeta, principele ereditor Ferdinand cu soţia şi cu copii. Póte să fi fost, eŭ nu l-am vědut şi nici alţii, că şi trenul abia l'am vědut: aşa a trecut de repede.

Şi cu atâta încă n'am isprăvit. În 17 Maiŭ la 3 óre după ameazi am sosit în Roma. Eră cătră 5 óre când m'am vědut aşezat cu cuartirul, pentru că în anul acesta nu e tocmai uşor a te aşeza în Roma cu cuartirul. Era dóră la cinci ceasuri, când am ieşit pe „Corso", ori cum s'ar zice în Blaş, pe „strada domnilor", când étă, că vine spre mine o trăsură „Laudau", cu vizitiul îmbrăcat în roşu, şi cu doi servitori tot în roşu, aşezaţi dinapoi: era trăsura reginei Margherita, care mergea la plimbare în Villa Borghese, cu noru s'a, soţia principelui de corónă.

Ca să fiŭ cu desăvârşire între domni mari, mai amintesc — dacă mai e lipsă după cei înşiraţi, — cum că şi aici în Hotel, unde locuiesc, n'am încetat a fi în societate fórte bună. Între óspeţi se află principele şi principesa Cerami din Genua, principele şi principesa De Trabia din Palermo, apoi sora ministrului de esterne al Italiei.

Věd înse, că nu-s lămuriţi cetitorii de rîndul norocului meŭ. A nume n'am spus, că de ce mi-a mers bine, dacă am dat tot de domni mari.

Am să spun. Apoi a fost tréba aşa, că am ajuns şi eŭ domn mare. Ori dóră a călětori cu *tren separat* nu însémnă a fi domn mare? E bine, eŭ am călětorit cu tren separat, şi a nume de la Fiume până la portul maritim, unde staŭ vapórele, şi unde aştepta vaporul Villám pe călětorii ce vin din Budapesta şi doresc a merge la Ancona. După ce eŭ am fost din întîmplare unicul călětor care doriam a merge cu vaporul la Ancona şi după ce călětorii cei alalţi s'aŭ dat jos la staţia Fiume, ast fel pe tren am rěmas numai eŭ, şi aşa am călětorit numai eŭ singur, adecă am călětorit cu *tren separat* în sensul cel mai strict al cuvîntului.

Spus'am drept, când am zis, că am fost cu noroc?

Şi totuşi, ce amar am plătit acest noroc!

De acasă îmi făceam planul şi închipuire, ce bine voiŭ să dorm pe mare. De un timp nici nu mai aveam alt dor, de cât dorul de mare. Când colo ce să vedi! Vaporul ticsit de lume. Nu era atâta loc, să-mi aşez unde va pălăria. Îşi póte închipui ori cine, că pentru mine cu atât mai puţin va fi rěmas loc, de durmit nu mai putea fi nici poveste.

Causa îmbulzelei, era că dóuě peregrinajii mergeaŭ la Roma, unul de nemţi de pretutindeni, altul al diecesei de Spalato din Dalmaţia, condus de episcopul diecesan, de patru canonici, şi compus din 22 preoţi şi 68 credincioşi, bărbaţi şi femei.

De bucurat m'am bucurat eŭ de a fi întâlnit pe aceşti bravi creştini, dar în necasul de a veghia o nópte, n'am dorit tocmai mult bine la *toţi* aceia, cari umblă a aranja la peregrinajii.

În fine din necesitate am făcut virtute şi aşa am urmat sfatul bunului episcop din Alba-Iulia dat peregrinilor magiari: am oferit suferinţele călětoriei drept rěsplătire pentru pěcatele mele. Şi m'am uşurat.

Destul că domnia scurtă din Fiume s'a schimbat într'o nópte lungă şi nedurmită.

ale proprietaruluĭ și privind în cărțile cu chipurĭ ce le va primi își va uĭta cu totul de ce ném e?

Sermane Dle! S'a trecut cu „blidul de linte." A trecut vremea când se puteaŭ face lucrurile acestea! Consciința națională nu a perit în sufletele românilor și nu va peri, ea numaĭ cresce póte. Chiar forța maioră, pe care guvernul s'a obicĭnuit a o desfășura tot de una în potriva nóstră, chiar aceea a avut darul de a deștepta în noĭ sentimentul acesta și de a-l ține pururea treaz. El e convins, că luĭ pururea i-se face nedreptate, chiar pentru că e român și ceĭ ce-l judecă sînt străine de némul sĕŭ.

Lasă dle Ürmóssy, nu te maĭ frĕmânta cu planurĭ de acestea ele sînt zădarnice. Dă-mĭ voe să te fac atent la sórtea coloniștilor de la Șarmaș, cea dintâiŭ colonie magiară făcută printre Românii ardelenĭ, și să-țĭ aduc a minte, că așa să trec și prefac în nimic orĭ ce sforțărĭ nenaturale.

„Apa trece, pietrile rĕmân!" Apele trec, maĭ curênd orĭ maĭ iute, și și dacă curentul maĭ duce câte o pietricică, piétra rĕmâne, căcĭ ea face parte din stânca concrescută cu pămîntul.

Recunóscem, că e de lipsă o împăcare, o bună convețuire a naționalităților și acésta toțĭ o dorim. Nu se póte înse ajunge la ea, de cât pe căĭ cinstite și legale. Până când Dvóstre vrețĭ să fițĭ numaĭ stăpânĭ și noĭ tot supușĭ, dragoste și alipire sinceră nu póte fi.

Călĕtoria pe mare înse a fost fórte plăcută. Dintre mulțimea mare de călĕtorĭ numaĭ unuia i-s'a făcut rĕŭ. Și curios, era un dalmatin, care zilnic umblă pe mare. El bietul a erogat tóte percepțiunile din ziua aceea, și ar maĭ fi tot erogat, și când nu maĭ avea ce. Ī-am și dat sfatul să mânânce ceva din traistă, că și așa nu-ĭ permis să ducă mâncărĭ și beuturĭ în Italia și apoĭ să maĭ și supĕră biețiĭ pescuțĭ din mare, vĕdênd că dintr'atâta om ce-ĭ pe naie, numaĭ unul își aduce a minte și de eĭ. A rîs croatul meŭ și i-s'a făcut maĭ bine.

La 6 óre diminéța am ajuns în Ancona. Am aflat Italia într'o bogăție de vegetație, care te farmecă. Până și Campania (câmpia) Romană rîdea, vĕdêndu-șĭ frumseța haineĭ sale. Tibrul, de bucurie că mĕ revede, să făcuse și maĭ turbure; a vrut sigur să-mĭ arete, că și el scie ceva, nu numaĭ Têrnava mare. Întru adevĕr am constatat, că unele sĕmĕnăturĭ inundate nu s'aŭ chiar prea bucurat de visita nedorită.

Roma am găsit'o maĭ frumósă ca orĭ când. Sosind mi-se părea că sosesc acasă după o lungă depărtare. M'a cuprins liniscea, ce o simte năerul după ce ajunge la port, ce o simte mirele, când își îmbrățișéză miresa.

Roma = Amor. Literele întors cetite ale numeluĭ *Roma* daŭ cuvîntul *Amor!*

Roma! iubirea mea! Cu drag te-am revĕdut!

V.

Vorbirea d-luĭ Dr. Popovicĭ în delegațiunĭ. — În ședința plenară a delegațiuniĭ austriace din Sâmbăta trecută dl Dr. G. Popovicĭ a adus chestia națională română în legătură cu tripla alianță și cu România. Estragem câte va pasage din energicul discurs de netăgăduită valóre politică:

„Care e acum raportul Românilor cu Austria? Româniĭ din Ungaria șĭ-aŭ apărat patria lor ungară cu sângele lor. Ajunge să numim pe româniĭ Ĭoan Huniade și Matia Corvin, pentru a caracterisa credința și supunerea lor față de stat. De când Ungaria e habsburgică, Româniĭ aŭ luptat de numĕrate-orĭ pentr ideea austriacă, încorporată în dinastie.

„La 1848 s'aŭ sculat ca un singur om pentru a apĕra dinastia, cu tóte că ademenirea pentru mișcărĭ panromâne n'a fost nicĭ o dată maĭ mare, ca în aceste momente de strîmtorare. Sînt cunoscute faptele bravuróse rĕsboinice ale regimentelor românescĭ și preagrațiósele recunoscințe împĕrătescĭ. Analog aceeașĭ a fost și ținuta principatelor române de la Dunăre. S'a sîmțit și acolo boldul constant de a se face alipire la monarchia nóstră. Principele Mihaiŭ Vitézul a fost aplicat să-șĭ pună țĕrile sale, pe cum și Ardealul, cucerit din însărcinarea Împĕratuluĭ, sub suzeranitarea Împĕratuluĭ.

„De când a ajuns independentă, pe lângă tótă desilusionarea ce i-a venit din partea nóstră, România se alipesce tot maĭ mult și cu maĭ mare credință de monarchia nóstră.

„Pentru România, alipirea la triplaalianță însemnéză singurul scut în contra îmbrăĭșăriĭ omorîtóre a Rusieĭ. O Austrie puternică e pentru România supremul interes de conservare proprie. De aceea, așa numita irredentă română e o nâscocire a unuĭ cap fără creerĭ. Anexiuneĭ de teritoriĭ române din Austria, ar trebui să-ĭ premĕrgă o nimicire a Austrieĭ; ér acésta ar aduce cu sine, cu necesitate matematică, contopirea Românieĭ în valurile rusештĭ.

„Rațiunea îĭ opresce pe Românĭ de la ast fel de aspirațiunĭ de sinucidere; și că se ține cont de acésta, garantéză înțelepciunea Regeluĭ Carol. Realisarea unuĭ program de mare Românie ar fi posibilă numaĭ ca și în Austria. Că chestia română va fi deslegată ast fel, că România va deveni parte suverană și dinasticesce intactă a uneĭ puternice uniunĭ de state, cu centrul la Viena: e convingere a politicianilor românĭ din Austro-Ungaria. Nisuințele române nu sînt decĭ primejdióse pentru Austria; din contră, ele coincidéză cu interesele monarchieĭ.

„Contele Goluchowski a inaugurat o comunicație maĭ sinceră, care s'a manifestat în visita M. Sale la Bucurescĭ, și a contribuit mult la întărirea raporturilor de amiciție, necesare în interesul bineînțăles al ambelor state.

„Atâta însă nu e deajuns, pentru a prepara unirea intimă, indispensabilă din punct de vedere al misiuniĭ istorice a Austrieĭ.

„Prin o tractare corĕspundĕtóre a conaționalilor locuitorĭ în Austro-Ungaria trebue să dovedéscă monarchia, că alipirea cătră Austria cuprinde în sine numaĭ favorurĭ, ér nu amenințare națională. În direcția acésta s'aŭ comis pĕcate marĭ. Sórtea Românilor din Ungaria e curat martiriŭ. Îndeosebĭ de la introducerea dualismuluĭ, pune națiunea maghiară cerul și pămîntul în mișcare pentru a desnaționalisa pe Românĭ. Zăharul și biciul, ademenirĭ și amenințărĭ, întregul registru de mijlóce de putere de stat, până la mĕsurile draconice ale baronuluĭ Bánffy: tóte se pun în mișcare pentru a-ĭ despoia de naționalitatea înăscută.

Încheie apoĭ cu ceea ce zicea o dată Andrásy, — dar în alt înțĕles, făcênd alusiune la pericolul din Nord—Rusia, anume: că „dacă Austro-Ungaria șĭ-ar face profesia de credință din esistența și desvoltarea națională a Românilor seĭ, — póte considera de bătută óra, în care în politica din Orient póte să dispună asupra batalióneIor din România ca asupra batalióneIor propriĭ.

Cine provócă antisemitismul? — Nu e vorbă de data asta de splendida biruință, repurtată de partida creștină la alegerile comunale din Viena. În Austriă antisemitismul e în flóre. Dacă în Ungaria nu s'a ivit încă destul de pronunțat, e de a se ascrie împrejurăriĭ, că jidoviĭ nu șĭ-aŭ dat pe față impertinența de care sînt capacĭ. Dar să pare apropiat și timpul acela, când și în Ungaria va erumpe antisemitismul, și mult ne temem, că pornirea acésta să nu fie prea vehementă.

În ședința de la 28 Maiŭ a dieteĭ, abatele Molnár a interpelat pe treĭ ministriĭ de o dată, dacă aŭ cunoscință, că la universitatea din Pesta, nesce făptuitorĭ necunoscuțĭ aŭ sdrobit crucea de pe chipurile coróneĭ ungare, care e așezată pe treptele fie căruĭ etaj, — și a cerut ca făptuitoriĭ să fie pedepsițĭ cu tótă rigórea. Ziarele din capitală, se înțĕlege celea creștine, — spun, că ministr. Széll s'a indignat de acest fapt și a și dispus să se facă cercetare, care apoĭ a dovedit adevĕrul interpelațieĭ. Să nu se uite, că acésta s'a întîmplat, chiar când se vorbea, că universitatea va fi visitată de regele apostolic al regatuluĭ ungar.

Cine provócă la antisemitism, creștiniĭ orĭ jidoviĭ?

Revistă bisericéscă.

Roma. Ziua de 24 l. c. a fost zi de sĕrbătóre pentru biserica catolică. Albumul acelora, carĭ viețuind în lume aŭ dus o viéță de îngerĭ în trupurĭ s'a mărit cu 2 nume, Ĭoan B. De la Salle și Rita de la Cascia. O mișcare neobicĭnuită nicĭ chiar în anul iubilar se arĕta des de diminéță pe stradele eterneĭ cetățĭ, ce duc la basilica s. Petru. Toțĭ grăbiaŭ să asiste la pe cât de imposanta și de inimĭ înălțătóre, pe atât de rara ceremonie, la canonizarea sfinților. Cordóne de armată italiană țineaŭ ordinea în piața s. Petru, ér soldațiĭ papalĭ se mărgineaŭ la onorurile de casă în lăuntrul bisericiĭ.

Ceremonia, împreunată cu s. liturgie, carea din delegațiunea Părinteluĭ nostru Prea Fericit a celebrato Cardinalul decan, pe lângă asistința alor vreo 60,000 de ómenĭ, între carĭ jumătate pelegrinĭ, s'a început la $8^1/_2$ și a durat până la 1 óră după amézĭ. A fară de celebrarea s. sacrificiŭ liturgic, tóte cele alalte pre-

scrise la canonisarea sfinţilor le a îndeplinit însuşi pontificele, care este deplin sănătos.

În 27 apoi acelaşi pontifice a declarat de fericiţi 77 de martiri, carî şi-aŭ vĕrsat sângele pentru Christos în Tonking şi Cochinchina. Şi la ceremonia acésta aŭ participat, se înţelege cu bilet, vre-o 30 miĭ de ómenĭ.

Revistă politică.

Austria. Mare svon se făcea anul trecut, asupra lozincei Schönererianilor: „Los von Rom". Isbânḑiie contemplate din partea luĭ Schönerer, în ce privesce părăsirea bisericeĭ catolice, nu s'aŭ verificat, şi cu dreptul puteam să aşteptăm desfăşurarea ulterióră a lucrurilor. Doriam să vedem, că dacă Vienezii nu aŭ ascultat întru tóte pe Nemţiĭ radicalĭ, nutresc cel puţin simpatie faţă de dînşiĭ. Acésta o puteaŭ eĭ arĕta maĭ bine la alegerile consilierilor comunalĭ. Aicĭ într'adevĕr aŭ şi arĕtat cât preţ pun eĭ pe radicaliĭ, carĭ simpatiséză cu protestanţiĭ. Opt consilierĭ le maĭ lipsesc catolicilor pentru ca să aibă dóuĕ treimĭ din totalitatea consilierilor municipalĭ a capitaleĭ jumătăţiĭ de dincolo a imperiuluĭ nostru.

Âstea fie zise pentru Viena. În ce privesce ţările representate în Reichsrath, acestea sînt tot în ferberea de maĭ înainte. Pacea între elementul germân şi cel slav, nu se póte aduce la cale. Certele din parlamentul austriac în loc să înceteze se potenţiază. Amânat-a guvernul şedinţele Reichsrathuluĭ, când cu o sĕptămână, când cu maĭ puţin numaĭ şi numaĭ, ca departe fiind de o laltă inimiciĭ să se împace. Dar totul fu zădarnic. Abia se întruneaŭ din noŭ şi Cehiĭ din noŭ începeaŭ obstrucţia. Ast fel fiind situaţiunea parlamentară, guvernul e hotărît să disólve camera, ce póte nu peste mult se va şi întîmpla, ca da de cum va din nóuĕle alegerĭ ar eşi elemente maĭ conciliante, cu carĭ să pótă sta de vorbă. Despre absolutism, după uniĭ bărbaţi de stat, nicĭ vorbă nu póte să fie, împedecat fiind acesta de către pactul dualistic.

Belgiŭ. Zilele trecute a fost alegerea deputaţilor pentru parlamentul din Bruxella pe basa nouluĭ sistem electoral. Liberaliĭ şi începuseră să svonéscă, că acum se va pune capĕt domnieĭ partidului catolic, de o parte, pentru că să iviseră neînţelegerĭ chiar în sinul partiduluĭ, de alta pentru că noul sistem de alegere era în favorul lor. Doriaŭ să ajungă eĭ la putere, ca să fericéscă şi acéstă ţară industrială pe cum aŭ fericit pe multe alte, dar dorinţă le-a rĕmas neîmplinită, de astă dată aŭ trebuit să-şĭ pună pofta în cuiŭ. Căcĭ după cum ne spun telegramele după colóre jidano-liberale, în casul de faţă de tot nesuspecte de favor pentru partidul catolic, alegerile s'aŭ terminat cu aceea, că aŭ reuşit 84 de deputaţĭ catolicĭ, ér 68 de liberalĭ, socialiştĭ etc. Şi nota bene alegerile acestea s'aŭ întîmplat după noul, pentru oposiţie favoritoriul, sistem electoral. În virtutea sistemuluĭ acestuia voinţa oposiţieĭ, carea cu alt cuvînt s'ar numi minoritate se póte validita pretutindinia. Acésta se întîmplă aşa, că fiind ţara împărţită în maĭ multe cercurĭ electorale maĭ marĭ, fie care partid îşĭ compune lista designaţilor de deputaţĭ pentru fie care cerc. Dacă apoĭ nicĭ o listă nu întrunesce majoritatea absolută, atuncĭ se ieaŭ în considerare numĕrul voturilor, ce le a obţinut fie care listă şi în proporţie cu numĕrul acelora se declară de aleşĭ după ordine aceia, carĭ sînt puşĭ pe listă. În forma acésta minoritatea din un cerc, care la noĭ nicĭ când nu póte fi luată în considerare, acolo î-şĭ póte validita dreptul.

Transvaal. Răsboiul buro-anglez se póte considera de terminat. Buriĭ deja de maĭ înainte aŭ părăsit asediarea oraşuluĭ Mafeking, ér aceia carĭ luptându-se până acuma în Oranje, s'aŭ retras spre apĕrarea pămîntuluĭ Natal încă şi-aŭ perdut orĭ ce speranţă nu numaĭ de a învinge inimicul, fără şi de a i se opune cu succes. Numĕrul lor s'a redus la abia 10,000 de luptătorĭ, carĭ neputênd ţine pept faţă cu colosul anglez, se retrag. Iubirea de patrie şi desperarea î-a adus la ultimul, dar tristul plan. Eĭ şi-aŭ propus nimicirea băilor de aur din Transvaal, a căror poşedere a fost ţinta Anglezilor. Abia Angleziĭ vor trece rîul Vaal, şi minele vor esploda. Acésta este cel puţin intenţiunea soldaţilor şi a indigenilor. Spre esecutarea acestuĭ plan, s'a făcut schimbare în persóna inspectoruluĭ suprem de mine. În locul ingineriuluĭ Klinke a fost pus inginerul Munig, care a şi efeptuit transforările pentru esplodare.

Angleziĭ aŭ trecut peste rîul Vaal, şi acum privirile tuturor sînt îndreptate asupra acelora, ce aŭ să se întîmple la minele avute în aur de la Iohannisburg.

Cu întrarea Anglezilor în Transvaal se spune şi aceea, că regina Angliei va decreta adnexarea Oranjeluĭ la posesiunile angleze din Africa de sud.

Corespondinţe.

Din tractul Reghinuluĭ 1 Maiŭ 1900.

Onorată Redacţiune!

În zilele nóstre, în urma sarcinilor grele, ce are a le suporta poporul, cum sînt diversele dărĭ şi imposite, abia maĭ putem aştepta de la el contribuirĭ şi pentru scopurĭ bisericescĭ şi şcolastice. Cu tóte acestea, spre mângăerea nóstră sufletéscă aflăm, că dacă poporul are conducătorĭ destoinicĭ şi desinteresaţĭ, e gata a jertfi totul, numaĭ să vadă că înaintéză şi nu rĕmâne înapoia altor némurĭ.

O dovadă despre acésta ne dă parochia Breţc din tractul Reghinuluĭ. Parochia acésta era maĭ să fie înghiţită de către majoritatea reformată şi întru tóte preponderantă în aceea comună.

În anul 1896, venind preot On. Simeon Zehan, s'a apucat de lucru cu mult zĕl.

Maĭ întâiŭ s'aŭ renovat casele parochialĭ şi s'aŭ reconstruit parte din noŭ, acoperindu-se cu draniţă şi aducêndu-se în starea de astăzĭ, în care deşi modeste, dar sînt gustóse şi locuibile.

După terminarea caselor parochialĭ în 1897 s'a acoperit din noŭ biserica şi s'a provĕḑut cu 8 fereştĭ luminóse, în cât astăzĭ cu drag ascultă credincioşiĭ s. liturgie în ea.

În anul 1899 a venit rîndul la şcólă. Aci atât spesele, cât şi obstaculele ce aŭ fost de întîmpinat aŭ fost maĭ marĭ. Poporul sĕrac abia maĭ putea contribui, ér eforia şcoliĭ de stat din loc, pe tóte căile umbla să împedece edificarea uneĭ nóuĕ şcolĭ gr. cat. ca ast fel închiḑêndu-se cea vechie, poporeniĭ gr. cat. să fie siliţĭ a-şĭ trimite pruncii la şcóla de stat.

Dumnezeŭ nu le-a ajutat. În vara anuluĭ 1899 s'a edificat şcólă nóuă întru tóte corespunḑĕtóre şi în 27 August, binecuvêntându-se s'a dat destinaţiuniĭ eĭ.

Tóte acestea îmbunătăţirĭ, aŭ cerut spese de peste 2000 fl., carĭ s'aŭ strîns parte din aruncul pe poporul abia de 40 familiĭ supuse la arunc, parte din ajutoriul oferit din partea Prea Veneratuluĭ Consistor, parte din colecte întreprinse pentru biserică la inteliginţa din Reghin şi între locuitoriĭ din loc.

La acestea se maĭ adauge, că în 1898, s'a pus fundamentul unuĭ magazin de bucate, care astăzĭ numĕră aprópe 100 metrete şi cresce în continuŭ, cu scopul ca din acela cu timpul să se edifice o biserică nóuă de piatră.

Astăzĭ poporul din Breţc este mândru de aşezămintele sale modeste, dar şi maĭ mândru şi maĭ mângăiat sufletesce este păstorul sĕŭ.

Étă dar, ce să póte face aşa zicênd din nimica, acolo unde este abnegaţiune interes adevĕrat faţă de binele şi înaintarea poporuluĭ şi unde preotul este la culmea chemăriĭ sale. Servéscă tóte acestea spre mângăiere preotuluĭ aceleĭ parochiĭ, ér altora carĭ se află în parochiĭ maĭ bune şi între condiţiunĭ maĭ favorabile, ca esmplu de imitat.

Cruce.

Săsarĭ la 18 Maiŭ 1900.

M. O. Dle Redactor!

Rog. să binevoiţĭ a da loc în colónele „Unirii" următoruluĭ meŭ răport:

Mulţămită publiculuĭ român inteligent pentru părtinirea căldurósă, care ne-a asecurat reuşita petreceriĭ şi concertuluĭ împreunat cu teatru, ce s'a aranjat în Pomĭ la 7 Maiŭ cu ocasiunea adunăriĭ iubilare a bravilor învĕţătorĭ din despărţămîntul nostru.

Adunarea încă a succes peste asceptare bine, participând aprópe toţĭ membriĭ, mulţĭ domnĭ óspeţĭ şi mulţime de popor. Drept, că preoţime a fost puţină, ba — spre marea mea durere — tractul Ardusatuluĭ numaĭ prin subscrisul a fost representat. — Până atuncĭ numĕroşiĭ Domnĭ óspeţĭ — din marĭ îndepărtărĭ — ne-aŭ făcut bucurie prin presinţa şi interesarea lor. — Şi aci cu plăcere amintesc pe Domniĭ: Dr Vasiliŭ Lucaciŭ,

Gavriil Barbul, Iuliŭ Şiurani, Constantin Lucaciŭ, Victor Nyilvan, Ilie Pop, Georgiŭ Pop, M. O. D. Antoniŭ Gitta, Pampiliŭ Ossian, Victor Gitta, Vasiliŭ Popan şi alţiĭ.

Din adunare s'aŭ trămis telegrame de omagiŭ Escelenţielor Sale Mitropolituluĭ în Blaş şi Episcopuluĭ în Oradea mare cu următorul conţinut:

„Escelenţeĭ Sale Dr Victor Mihályi Archiepiscop în Blaş. Adunarea din Pomĭ a reuniuniĭ învĕţătorilor din ocasiunea iubileuluĭ ducentenar, cu fiéscă devoţiune trămite omajul sĕŭ Escelenţeĭ Vóstre, dorindu-Vĕ viaţă îndelungată, cere umilit binecuvîntarea archierescă.“

„Escelenţeĭ Sale Mihail Pavel Episcop în Nagy-Várad. Adunarea din Pomĭ din ocasiunea anuluĭ iubilar ducentenar cu omajială supunere felicită pe Părintele şi Patronul sĕŭ şi-ĭ cere umilit binecuvîntarea archierescă.“

La care am primit următorul părintesc rĕspuns:

„Nru 2464—1900. Onoratuluĭ oficiŭ parochial gr. cat. în Pomĭ. Domnul Alesiŭ Pop, preşedintele reuniuniĭ învĕţătorilor din şedinţa ţinută în Pomĭ, ierĭ mĭ-a trămis un telegram, din incidentul iubileuluĭ ducentenar al S. Unirĭ. După ce nu a indicat, unde să i să trămită rĕspunsul, frăţesce recerc Oficiul parochial, să binevoiéscă a aduce la cunoscinţa aceluĭ Domn Preşedinte, că Noĭ omajul docenţilor aceleĭ reuniunĭ l'am primit cu bucurie părinţéscă şi reuniuniĭ îĭ mulţămim de sîmţemintele căldurόse, şi îĭ dorim de la Dumnezeŭ prosperitate statornică, din inimă împărtăşind fieşce căruia membru al reuniuniĭ binecuvîntarea Nóstră Archiepiscopéscă. Blaş în 8 Maiŭ st. n. 1900. binevoitoriŭ Victor Mihályi m. p. mitropolit de Alba-Iulia“. — Care generόsă şi părinţéscă binecuvîntare nespusă bucurie, plăcere şi îmbărbătare va produce în inimile membrilor reuniuniĭ nóstre.

Din raţiociniul primit aséră de la P. O. D. Aureliŭ Pelle am aflat, că întratele petreceriĭ aŭ fost: 127 cor. 40 banĭ éră spesele 98 cor. 18 banĭ, rĕmânênd venit curat 29 cor. 22 banĭ, care sumă s'a depus la cassa biseriсiĭ din Săsarĭ, pentru a se alătura „fonduluĭ de premiare a învĕţătorilor“ care deja dispune de 162 cor. 43 banĭ capital.

Suprasolvirĭ aŭ făcut următoriĭ domnĭ: Il. Sa Nicolaŭ Uyfalussy 10 cor., Georgiŭ Achim 5 cor., Michail Ghiriţĭ 5 cor., Alesandru Steţ 2 cor., Gavriil Barbul 1·50 cor., Ludovic Rorász 2 cor., Victor Nyilvan 1·50 cor., Augustin Dragoş 1·50 cor., Constantin Lucaciŭ 0·50 cor.

Căror marinimoşĭ binefăcătorĭ — pe cum şi tuturor Domnilor participanţĭ — în numele reuniuniĭ nóstre şi pe acéstă cale le esprim cele maĭ căldurόse mulţămirĭ.

Cu deosebită stimă!

Alesiŭ Pop
paroch, preşedintele despărţămîntuluĭ Ardusat-Someş a reun. înv.

Declaraţiune de aderinţă.

Subscrişiĭ prin aceste ne declarăm că primim întru tóte programul serbărilor iubilare, proiectate pentru Şişeşcĭ în 12 Iulie şi 28 August a. c., şi ne promitem că vom da tot concursul nostru ca acele serbărĭ să reiasă cât de splendide.

Rugăm pe onorata Red. a preţuiteĭ nóstre „Unirea“, sĕ binevoiéscă a publica acéstă declaraţiune a nóstră.

Baiasprie 29 maĭ 1900.

Michail Demeter paroch coop. *Petru Mihus* înv. în Scridescĭ. *Petru Botosiu* docente în Şandreşcĭ, *Ioan Botosiu* înv. în Tetişiŭ. *Petru Porumb Avram Chereches.*

Fondul de salarisare.

Colectaţĭ cu discul de la credincioşiĭ din Dîmb, distr. protop. Câtina . . . 4 cor.

În tractul protop. al Mediaşuluĭ s'aŭ colectat cu discul:

Mediaş	6 cor.	
Şeica mică	8 „	
Aghîrbiciŭ	2 „	04 fil.
Şola	— „	60 „
	16 „	64 „

Nicolaŭ Solomon, protopopul Ludoşuluĭ . . . . 30 cor. — fil.

Teofil Pop, paroch în Hădăreŭ, tractul Ludoş . . . . 20 cor. — fil.

NOUTĂŢĬ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Subscrisul în numele curatoratuluĭ bisericesc gr. cat din Igriş vin a aduce şi pe acéstă cale cea maĭ căldurosă mulţămită publică Stimatuluĭ Domn *Béla Tabakovits* sub-notariŭ comunal în Igriş şi soţieĭ sale Stimabileĭ Dόmne *Matilda*, carĭ din îndemn creştinesc aŭ donat S. Bisericĭ o Evangelie cu litere străbune în preţ de 25 corόne. Dumnezeŭ le rĕsplătéscă nobililor donatorĭ. Igriş, la 26 Maiŭ st. n. 1900 Luca Lupescu paroch gr. cat. — *Ioan Anghel* proprietariŭ în Alba-Iulia a cumpĕrat o S. Evangelie cu litere latine pe sama biseriсiĭ nóstre gr. cat. din Hĕpria. Dînsul a maĭ dăruit multe altele pe sama s. bisericĭ, decĭ nu putem ca să nu-ĭ aducem şi pe calea acésta mulţămită. Hĕpria, în 24 Maiŭ 1900. Antoniŭ Filipescu adm. parochial — Dómna *Iuliana Dredeanu* preotésă vid. a binevoit a dărui pentru împodobirea Iconostasuluĭ biseriсiĭ nóstre 2. icóne pompόse cu rame aurite; Domnişóra *Ana Cartice* a procurat pe sama s. bisericĭ din loc o s. Evangelie ediţia cea nóuă cu 26. corόne; apoĭ poporana din loc vid. *Anuţa Alec* a dăruit s. bisericĭ un sticharіu noŭ frumos lucrat; în fine *Maria Pop* Bicsad a procurat 1. apostolierĭ noŭ şi a făcut şi alte dăruirĭ pentru s. nóstră biserică în sumă de 20. corόne; pentru carĭ fapte marinimόse acestor muerĭ pie şi evlaviόse li se aduce mulţămită sinceră şi pe acéstă cale. Pronia cerescă se le ţină viaţa încă mulţĭ şi fericiţĭ anĭ, spre a potea aduce încă multe jertfe spe mărirea luĭ Dumnezeŭ. În numele Antistieĭ bisericescĭ din Tîrşolţiŭ: *Eugeniu Dredean* paroch local.

Din Archidiecesă. On. *Gregoriŭ Nistor*, adm. paroch. în Solovestru, distr. protop. Reghin, şi On. *Ioan Scridon*, adm. paroch. în Bord, distr. Ernot aŭ fost numiţĭ *parochĭ*. — Clericiĭ absolvaţĭ *Emil Pop* şi *Iuliŭ Bucur*, aŭ fost ordinaţĭ Duminecă în 27. ca subdiaconĭ şi Joĭ, în ziua Sf. Înălţărĭ, ca preoţĭ. Emil Pop, e dispus de admin. paroch. în Feneşul săs. distr. protop. Cluş. ér Iuliŭ Bucur în Gâmbuţ, distr. protop. M.-Uiόra. — On. *Roman Dêmboiŭ*, paroch în Sebeş, vicar. Făgăraş, e trecut în deficienţă cu ziua de 1. Iuliŭ n. a. c.

Numirĭ. *Semproniu Muntean*, fiuĭ directoruluĭ preparandial din Blaş, până acum practicant la tribunalul din Alba Iulia, a fost numit vicenotar tot la acel tribunal. Felicitările nóstre!

Statua Mântuitoruluĭ pe Vezuv. Un comitet compus din cetăţenĭ neapolitanĭ a hotărît, să pună pe Vezuv, de-asupra unuĭ crater, numit conul Calderoni, o statuă a *Mântuitoruluĭ*. Papa, care se interesézâ mult de acest plan, a compus pentru statuă inscripţia următóre: *„Jesu Christo, Deo Restitutae per ipsum salutis. Anno MCM. Leo P. P. XIII.“*

Esamen rigoros. Aflăm că, clericul din diecesa Gherleĭ *Iosif Demian*, a trecut în zilele aceste cu frumos succes peste esamenul rigoros din studiul biblic şi limbile orientale, la universitatea din Budapesta.

Directorul şi senatul fundaţiuneĭ Şuluţane sînt convocate la şedinţă pe zilele de 8 şi 9 Iunie n.

De la Academia Română. Cu începerea viitoruluĭ an şcolar 1900—1901 se vor primi 16 eleve în Institutul de fete la Măgurele fundat de Ioan Otteteleşan şi înfiinţat de Academia Română, sub înaltul patronagiŭ al M. S. Regeluĭ, cărora li se vor da, conform disposiţiuniĭ testamentare a reposatuluĭ fundator, o crescere casnică şi instrucţiunea convenită uneĭ „bune mame de familie, fără pretenţiunĭ saŭ lux.“ Cursul va fi de 5 anĭ, în timpul căroa elevele vor avé tótă întreţinerea în Institut. Sînt admise în Institut copile născute din părinţĭ românĭ sĕracĭ, pe deplin sănătόse, carĭ până la 5 August 1900 aŭ împlinit 12. dar încă nu 14 anĭ, aŭ pregătirea ce să dă în şcólele primare din România. Cererile însoţite de act de nascere, act de vaccină, act de paupertate, în care se va arăta şi numĕrul copiilor şi atestat şcolar despre terminarea claselor primare, aŭ să trimită până la 5 August 1900 — la Academia Română (calea Victorieĭ Nr. 135), pentru comisiunea fundaţiuniĭ Otteteleşan. Concurentele, carĭ nu sînt din România, se admit fără examen de primire, în virtutea atestatelor obţinute în şcólele similare din patria lor, şi aŭ să trimită la Academia Română, tot până la 5 August, cererile însoţite şi de atestat medical.

Scolastic. Ministrul de Culte şi Instrucţiunea publică reg. ung. prin ordinaţiunea de la 14 Ianuarie 1900 Nr. presidial 5276/1899 a aprobat cartea pentru scólile poporale: „A treia carte de cetire pentru copiĭ şi copilele din anuĭ al 3-lea şi al 4-lea de scόla, întocmită de maĭ mulţĭ pretinĭ aĭ şcóleĭ.“ Se póte procura de la Libraria editóre Ciurcu Braşov pe cum şi de la tóte librăriile din patrie cu preţul de 65 cr. saŭ 1 corónă 30 banĭ.

Loteria „Caseĭ Naţionale“. Comitetul central al Asociaţiuniĭ în şedinţa sa din 29 Maiŭ a. c., considerând, că din causa scurtimiĭ timpuluĭ nu s'a putut desface un numĕr atât de mare de bilete, carĭ ar asigura un profit maĭ însemnat pentru „Casa Naţională,“ pe basa ordinaţiuniĭ Ministruluĭ reg. ung. de finanţe Nr. 40757 din 21 Maiŭ a. c., *a amânat tragerea la sorţĭ pe 20 Octobre noŭ 1900.* — Bilete se pot Comanda la biroul Asociaţiuniĭ în Sibiŭ. Str. Moriĭ Nr. 8. — Deposit general pentru România la Dniĭ C. Steriu & Comp. Bucurescĭ, Str. Lipscanĭ Nr. 19.

O invenţie importantă. Cea maĭ nóuă invenţie este telefonograful. Telefonograful este o combinaţie a telefonuluĭ cu un fonograf de curênd construit, care permite să se fixeze şi să se păstreze conversaţiile în absenta destinatoruluĭ, aşa în cât la întórcerea sa el să pótă vedé ce conţinea depeşa.

Necrolog. † *Nicolae Maior*, paroch în Vamoş-Odriheiŭ, distr. protop. al Ibaşfalăuluĭ, a repausat la 5 Maiŭ n. în al 57 an al vieţiĭ şi 36 al preoţieĭ.

† *Dr Nerva Moldovan*, din Blaş, medic în Săvădisla, a murit în Cluş la 30 Maiŭ n. după un morb greŭ, în al 28-lea an al etăţiĭ şi al 2-lea al fericiteĭ căsătoriĭ. Trimitem condolenţele nóstre familiĭ repausatuluĭ.

Odihnéscă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

II.

(Continuare.)

Starea de deplâns a societății, în care era să pășéscă Augustin, școlile, în care fură siliți a-l da, cărțile, teatrul, jocurile, de la carĭ era chiar imposibil a-l reține, tóte acestea înfluințară asupra spiritului și inimeĭ eĭ, contribuiră și o îndemnară, ca și ea se urmeze voințeĭ bărbatuluĭ sĕŭ. Pentru că în urmă, după ce societatea era așa de adênc coruptă, în cât pentru un om tinĕr era aprópe imposibil a nu cădé, — de nu cum va se retrăgea în pustie și refusa să învețe a ceti, pe cum făcuse atuncĭ sfîntul Antoniŭ — și dacă e adevĕrat ceea ce zice sfîntul Paul într'un loc, de care se cutremură tóte mamele creștine, că adecă după botez pĕcatele sînt cu mult maĭ grele, căderile cu mult maĭ afunde, petele cu mult maĭ greŭ se pot șterge, — apoĭ pentru ce să grăbéscă cu primirea botezuluĭ? De ce să nu reserve darul atot puternic pentru ziua, când Augustin, de cum va ar rĕtăci un timp, s'ar renasce din noŭ în credință și virtute. — „Așa se cugeta și mama mea — zice s. Augustin — și cunoscĕnd ispitele și tempestățile pericolelor, la carĭ voiŭ fi inevitabil espus, se mângâia cu cugetul, că în loc de a espune însușĭ chipul luĭ Isus Christos, le lasă numaĭ materia fără formă, pe care se va întipări óre când chipul acesta.“ [1])

Numaĭ, cât în dată, ce Monica primi acest plan periculos, la care fu constrînsă de bărbatul sĕŭ, ea se simți tot o dată îndătorată a veghia și maĭ strict, ca în trecut asupra sufletuluĭ fiuluĭ sĕŭ.

Îndemnată de pericolul, din care abia scăpa Augustin, înveselită și îmbărbătată de flacăra iubireĭ, ce o observă ardĕnd în inima luĭ Augustin, s'a decis a nu-l perde nicĭ un minut dinaintea ochilor și jertfindu-șĭ tot maĭ mult tristele plăcerĭ lumescĭ, ea se făcu ângerul păditoriŭ și provedința luĭ vĕdută.

Lucrarea eĭ înse nu se mărgini numaĭ la atâta! Monica începu a-șĭ aplica față de soțul sĕŭ, față de sócră-sa, consângenĭ și chiar și față de servitorĭ, acel metod al blândețeĭ și al răbdăriĭ, de care făcurăm amintire maĭ sus, și încă cu un zel maĭ ardĕtoriŭ, ca altă dată. Nădejduia că prin acésta i-va desarma pe toțĭ, și cine scie, póte i-va câștiga de ajutoriŭ în lucrarea sa cea mare.

Înainte de tóte își câștigă pe sócră-sa. Acésta era o femee sumĕță, tirană, care ascultând de vorbele mincinóse a sclavelor s'a mâniat foc pe noră-sa. Monica prin purtarea sa prevenitóre o desarmă. Prejudețele eĭ cu încetul dispărură. „Ea recunoscu falsitatea bârfelelor — zice sf. Augustin — și fără a-ĭ spune ceva Moniceĭ, vine la Patriciŭ și-ĭ descopere blăstĕmăția gurilor rele, carĭ turbură pacea căsiĭ. Patriciŭ, care nu scia de glumă, porunci nuiele servitórelor și după pedépsă, sócra le spune sus și tare că orĭ care va veni cu vorbe slabe despre noră-sa la ea, se scie, că asta le va fi rĕsplata în tot de una. După aceea, vedĭ bine, nicĭ o sclavă numaĭ cleveti, și Monica începu a trăi cu sócra-sa într'o plăcere de bunăvoință neturburată.“ [1])

Sclavele la început tăcuseră de frică. — Monica înse se silea de a le învĕța să tacă din iubire. Îĭ succése a le câștiga inima și și ele o impresurau cu iubire fidelă.

Și asupra consângenilor și a vecinilor își estinse influința binefăcĕtóre. „Și acest dar mare l-aĭ dăruit șerbitóreĭ Tale, în a căreĭ pântece m'aĭ zidit o Dumnezeul meŭ, Mântuirea mea, darul de a împăca pe ceĭ mânioșĭ și sfădițĭ.“ [2])

Și ast fel cu încetul ea deveni confidentă pentru întrégă vecinătatea, toțĭ veniaŭ la ea să-șĭ spună nĕcasurile. Veniaŭ câte uniĭ învăpăiațĭ încă de mânie, ca să-șĭ golésca înaintea eĭ inima aprinsă de primul foc al vătĕmăriĭ în cuvinte aspre, cam îndătinate între atarĭ împrejurărĭ. Ce făcea ea? Îĭ asculta cu blândéță. — Nime nu se pricepea ca ea la o împăcare domolă și sigură. Măestria eĭ cea mare sta în tăcere. Tot, ce i-se concredea, se cufunda în sufletul eĭ ca într'o fântână afundă, din care nimic nu maĭ ese la lumină. Și dacă și spunea câte o dată câte un cuvințel despre cele audite, acela era numaĭ pentru ca să aline mânia și să vindece câte o rană. „Mie însu-mĭ mi-s'ar păré neînsemnat acest dar — continuă Augustin — de nu a-șĭ sci din trista esperiență cât de multe-s neînțelegerile din causă, că mulțĭ ómenĭ — nu sciŭ din ce pestilență îngrozitóre a pĕcatelor, ce se lățesce tot maĭ mult — nu numaĭ că spun celor mânioșĭ vorbele de mânia a contrarilor lor, ci maĭ adaug eĭ și vorbe scornite — pe când omul de omenie ar trebui să i-se pară lucru neînsemnat a înmulți și ațița prin vorbe slabe vrășmășiile altora — de aceea să se nisuiéscă a și împăca atarĭ dușmăniĭ prin vorbe bune, pe cum făcea ea (Monica) învĕțată fiind de Tine, Dómne, Învĕțătorul eĭ intim în școla inimeĭ sale.“ [3])

Cu un cuvênt pacea domnia în jurul eĭ, și casa eĭ era asemenea acelor sanctuare la a căror intrărĭ străjuesce tăcerea și carĭ cu pacea lor liniștită împacă pe toțĭ ceĭ, ce își aduc acolo turburările și durerile sufletelor lor.

Dar maĭ ales față de bărbatul sĕŭ își validita tótă istețimea sufletuluĭ sĕŭ frumos, și puterea manierelor sale minunate. El era păgân, ea voia să-l conducă la Dumnezeŭ. El era tată și ea voia a-l face și pe el părtaș la lucrarea sa, dar fără scirea luĭ, saŭ cel puțin se nu-ĭ pună pedecĭ.

Augustin a descris cu câte va cuvinte pline de farmec darul și măiestria fină cu carĭ Monica învinse și pedecile cele maĭ grele ale situațiuneĭ sale. — „Atuncĭ zice Augustin — eŭ *credeam*, maĭca *credea* și tótă casa credea cu noĭ, numaĭ Tata era necredincios.“ Ĕtă icóna uneĭ familiĭ din secolul al IV-a. Durere, acésta e icóna și a multor familiĭ de astăzĭ!

Dară să ascultăm maĭ de parte cuvintele luĭ Augustin. Pentru că sînt așa de frumóse și drepte! Câtă mângâiere pot da ele unor suflete. „Totușĭ — continuă Augustin — tatăl meŭ nu puté șterge din inima mea influința covârșitóre a pietățiĭ mameĭ mele și nu mĕ puté abate, ca să nu cred în *Isus Christos*, pe cum nu credea el.“ [4])

Și acésta așa va fi tot de una! Trebuind să alégă între Tatăl sĕŭ *necredincios* și între mamă-sa credincióså, băietul nu va sta la îndoélă, el va *crede* dimpreună cu mamă-sa.

Sciind Monica, că starea acésta póte să se schimbe maĭ târziŭ, că pasiunile să vor trezi și cu iuțélă vor răpi pe tinĕrul om, care vede esemplul tatăluĭ sĕŭ; sciind ea cât de priincioșĭ sînt aniĭ primĭ aĭ copilărieĭ pentru cultivarea inimeĭ, nu maĭ perdu nicĭ o zi. „Ea mĕ învĕța — zice Augustin. — a pune pe Dumnezeŭ maĭ pe sus de tóte, maĭ pe sus și de tata; a nu asculta de cât de El și a-l iubi cu o iubire maĭ pe sus de tóte iubirile. [1])

„E drept — adauge el — că Monica față de bărbatul sĕŭ era fără mĕsură prevenitóre și delicată. Îndatorată fiind a-ĭ contrazice și a i-se împotrivi câte o dată în lucrurile de credință, cu atât maĭ mare umilință și blândéță i-se supunea în cele alalte. De și maĭ bună ca el, adecă maĭ luminată la suflet și maĭ vîrtósă la inimă, ea se pleca tot de una înaintea luĭ. Cu bucurie și fericire se numia servitórea luĭ; și dacă suferia câte ceva pentru aceste abnegațiunĭ, era resplătită prin libertatea câștigată de a planta pe Isus Christos în sufletul fiuluĭ sĕŭ.“ [2])

Spre acest scop își folosia tot timpul, spre acésta își punea tot sufletul; viéța eĭ se cuprindea tot maĭ mult în aceste dóuĕ cuvinte: *Dumnezeŭ* și *fiul sĕŭ*.

Fiul sĕŭ pe pămînt și Dumnezeŭ în cerurĭ! A-l cresce pe unul, a contempla pe cel alalt, a-ĭ iubi pe amêndoĭ, — Acésta îĭ era destul! Și ce î-ar maĭ fi trebuit pentru o mângâiere deplină?

Durere înse, cât de iute se amestecă grijile printre aceste prime bucuriĭ ale uneĭ mame dulcĭ, și ce scurt e timpul, cât își ține ea pruncul la sin și singură și-l cresce! Abia eși Augustin din copilăriă și trebui să se îngrijéscă de studiile luĭ. Monica temĕndu-se, ca nu cum va luminându-șĭ mintea să-ĭ ruineze consciința saŭ să-ĭ strice inima — nu se grăbi a-l despărți de sine. Îl concredu decĭ învĕțătorilor din *Tagasta;* acestia fură chemațĭ a casă, ca sub supraveghiarea eĭ să-l învețe primele elemente ale cunoscințelor.

Omul ar fi credut că un talent așa de splendid și de perfect să va arĕta încă în primele instrucțiunĭ ale învĕțătoruluĭ, și că barĕm cu privire la desvoltarea sufletéscă numaĭ bucurie va face mameĭ sale. — Dar nu fu așa! Ceea ce arĕta maĭ întâiŭ, era o lene ne maĭ pomenită și un disgust de învĕțătură neînvins. [3])

Gramatica nu-ĭ plăcea nicĭ atâta, a fară de limba latină, ce o învĕțase fără ostenélă așa zicĕnd jucându-se, între glumile, gugulirile și zimbetele légănuluĭ; și limba *punică*, pe care o iubia pentru că era *limba luĭ maternă* și *limba națiuneĭ sale*. Alt cum avé disgust deplin față de primele elemente ale orĭ căreĭ limbĭ.

Învĕțătoriĭ luĭ vĕdĕnd bine ce s'ar puté aștepta de la un prunc așa talentat, când cu amenințărĭ, când cu pedepse se nisuiaŭ a-l îndemna la sirguință.

Strictéța acésta înse îĭ măria numaĭ gróza de studiŭ, și ca să încunjure pedepsele, se dădu la minciunĭ și strengăriĭ maĭ micĭ, cu carĭ înșela pe tatăl sĕŭ, mamă sa și pe învĕțătoriĭ sĕĭ. [4])

---

[1]) Confess. lib. I. c. 11.

[1]) Confess. lib. IX. c. 9.

[2]) Confess. lib. IX. c. 9.

[3]) Tot acolo.

[4]) Confess. lib. I. c. 11.

[1]) »Illa (mater) satagebat, ut tu mihi pater esses, Deus meus, potius quam ille.« Confess. lib. I. c. 11.

[2]) Tot acolo.

[3]) »Lecțiunile, unde se învĕță a ceti și a scrie și a numĕra, îmĭ eraŭ grele și imĭ păreaŭ grozave pedepse. »Unu cu unu sînt doĭ: doĭ cu doĭ sînt patru« — îmĭ suna tare urîcios,« Confess. lib. X. c. 13.

[4]) »Înșelând prin nenumĕrate minciunĭ și pe dascăl și pe părințĭ,« Confess. lib. I. c. 20.

Înfricată de acéstă primă rĕutate a fiului sĕŭ și observând, că sufletul acesta nobil trebue îndemnat de alt ceva, și nu de *frică*, Monica își conduse fiul la „șerbitorii lui Dumnezeŭ“ la „ómenii rugăciunilor,“ [1]) ca acestia să stirpéscă din inima lui cu motive mai inalte ura, ce avé față de învĕțătura. „De la ei zice Augustin — am învĕțat a te cunósce pe Tine, o Dumnezeul meŭ, cuprinḑindu-se pe cum puteam, ca pe o ființă supremă, care fără a te arĕta simțurilor nóstre, ne poți asculta și ajuta in necasurile nóstre. Ca prunc Te rugam pe Tine Ajutorul meu și Scăparea mea — și întru invocarea Ta îmi rumpeam și deslegam nodurile limbei mele și mĕ rugam cătră Tine, de și micuț, dar nu cu puțină căldură, ca să nu fiŭ bătut în șcólă... Și fiind că nu mĕ asculta; pentru că nu era spre binele meŭ, cu toții, încă și părinții mei, carĭ nu-mi voiaŭ nimic rĕŭ, rîdeaŭ de bătaia primită, care atuncĭ era așa de amară și grea pentru mine.“

Durere, acésta gróză de învĕțătură nu era unica greșélă a lui Augustin. — Se adaugea încă o superbiă, ce se arĕta din când în când pe lângă tótă timiditatea și retragerea lui naturală, apoĭ un dor nepotolit după succese și laude, împreunat cu o atragere vină cătră jocuri și plăceri. „Cu miĭ de minciuni înșelam pe învĕțătorii — ba și pe părinții mei, numai să mĕ pot juca, să vĕd comedii, și să pot imita ceea ce vedeam. Ba și furam câte ceva din cămara părinților, saŭ de pe masă, parte din lacomie, parte ca să am ce da copiilor, carĭ îmi vindeaŭ mie jucăriile lor, de carĭ și eĭ se desfătaŭ, dar totușĭ mi-le vindeaŭ. În jocuri, răpit fiind de pofta deșertă a distingeriĭ îmĭ câștigam a dese cu înșelătorie învingeri. Dar totuși ce nu puteam de loc suferi și de ce infruntam și mai tare pe alții, dacă îi prindeam, de cât de ceea ce însu-mi făceam? Și dacă prinḑindu-mĕ eram înfruntat, mai bine mĕ certam aspru, de cât să mĕ las de vină.“ [2])

Cu un cuvint, sângele ferbiute, păgân, primit de la tatăl sĕŭ Patriciŭ începu a ferbe și în vinele luĭ.

Ne grăbim înse a adauge că pe lângă tóte defectele aceste mai avé și însușiri bune. Iubia dreptatea, se îngrozia de rușine. Era bun, simțitoriŭ, iubitoriŭ și recunoscĕtoriŭ. Avé porniri nobile. De miĭ de orĭ resplătia alipirea celor ce se încredeaŭ în el. Iubia pe mamă-sa. — Tóte aceste însușiri bune și aplicări rele începură a ferbe în sufletul luĭ la focul prim al junețeĭ. — Óre ce va să fie din el? Care va învinge, sângele păgân ereḑit de la tatăl sĕŭ saŭ puterea creștină plantată în inimă de mamă-sa? Dar maĭ ales ce s'ar fi ales din el, dacă deja pe pragul vieții nu l'ar fi ocupat cu totul o influință sfîntă și salutară, și dacă de o dată cu pericolele nu s'ar fi mărit în fie care zi grija neadurmită și nu s'ar fi înmulțit și rugăciunile ferbinți ale Moniceĭ?

Între atarĭ împrejurări îngrijitóre Monica se vede de o dată nevoită a se despărți de fiul sĕŭ pentru prima dată. Augustin crescea, éră Tagasta era un orășel mic, nu avé mijlóce destule pentru crescerea ulterióră a tinĕrului. De altă parte Patriciŭ, mândru de fiul sĕŭ — căcĭ Augustin pe lângă tótă trândăvia și înstrăinarea de învĕțătură, trecea de un tinĕr de mare speranță, — s'a decis, ca, pe lângă tótă puținătatea averii sale, pe lângă tóte părerile de rĕŭ ale Moniceĭ, să nu se retragă de la nicĭ un sacrificiŭ, nici material, nicĭ moral, numai să-i pótă da o crescere conformă talentelor luĭ.

Cam într'o depărtare de 6 óre de Tagasta era un oraș, care pe lângă un gust bun își mai păstrase și óre care cultură spirituală între păreții seĭ: *Madaura*, locul natal a lui Apuleu. [1]) Forul frumos împodobit cu statuele tuturor zeilor era împrejurat de multe școli de sciințe. [2])

Aci își aduse și lăsă Monica pe fiul sĕŭ, după ce mai întâiŭ îl provĕḑu cu tóte sfaturile unei mame și își vĕrsă tóte lacrimile, ce le vĕrsă o mamă între atari împrejurări. Numai aceea o mai mângăia, că cel puțin nu e chiar de parte de el, și că la primul pericol îi póte alerga întru ajutoriŭ; nici nu se cugetă, că rĕul, de care ea încă în légăn l-a ferit cu atâta grije, a căruĭ semne înse le-a vĕḑut, va erumpe așa de curênd și va răni așa de adênc sufletul fiuluĭ sĕŭ așa de puțin îndepărtat de ea.

(Va urma.)

[1]) „Homines rogantes te.“ Nu: »ómeniĭ carĭ se rógă« cum traduc uniĭ, ci »ómenĭ dedicațĭ rugăciunilor« »ómeniĭ rugăciunilor« adecă preoțiĭ; căcĭ pe acelea timpuri în aceea parte a Africeĭ nu se aflaŭ încă călugărĭ. Trad.

[2]) Confess. lib. I. c. XIX.

[1]) Astăzĭ *Madaurus*, 28 chm. depărtare de *Souk-Arras*. Ptolomeus scrie *Maduros*. Însemnările despre Numidia amintesc de un episcop: *„Mataurensis episcopus“*.

[2]) Epist. sf. Augustin a 16-a.

Lumina în cultul dumnezeesc.

(Continuare.)

„La acestea se mai adauge încă un motiv, care în lucrurile liturgice e de însemnătatea cea mai mare, adecă motivul cuviinței. Pentru ca să pricepem mai bine forța motivuluĭ acestuia, să ne aducem a minte, că începĕnd din vécurile cele dintâiŭ ale bisericii credincioșiĭ aduceaŭ făclii de cĕră pe sama cultuluĭ dumnezeesc, pe cum se vede din cuvîntarea, carea se ascrie sfîntuluĭ Augustin, și a căreĭ auctor a bună samă fórte vechiŭ îndemnând poporul zice: „Qui possunt, aut cereolos aut oleum, quod in cicindelibus mittatur, exhibeant.“ [3]) — Și cu tóte că aducerile în jertfa liturgică pe încetul aŭ ieșit din obiceiŭ, totuși scim cu toții, că credincioșiĭ aduc une oria în chip privat până în ziua de astăzĭ făcliĭ de cĕră pe sama cultuluĭ dumnezeesc. Așa dară céra póte, să se privéscă din dóuĕ puncte de vedere: saŭ întru cât e aducerea credincioșilor făcută luĭ Dumnezeŭ, saŭ întru cât se aprinde și se arde în onórea luĭ Dumnezeŭ și a sfinților. Dară în amîndóuĕ punctele acestea de vedere pretinde mintea, ca dintre diferitele feluri de lucruri, din carĭ póte, să se gătéscă lumina, să se alégă cel mai nobil, éră acesta e fără îndoélă céra scósă prin lucrarea albinilor din florĭ bine mirositóre, éră nu stearina, carea se dobîndesce din grăsimea animalelor; și de aceea e de totuluĭ tot necuviincios, ca grăsimea să se ardă întru cultul luĭ Dumnezeŭ. De aceea Suarez cercând, din ce materie să fie gătită făclia pe sama jertfeĭ liturgice, zice: „Ecclesiae consuetudinem esse, ut cerea candela accendatur, et hoc servandum; — inferior autem materia nullo modo adhibenda est, ut ex sevo vel simile: est enim valde indecens et ab ecclesiae usu prorsus aliena.“ [4])

„Lucrul acesta e așa de adevĕrat, cât mulțĭ scriitorĭ [5]) învață, că în casul necesitățiĭ, când nu sînt în de mână făcliĭ de cĕră pe sama jertfeĭ liturgice, are, să se folosésca mai bine candilă de unt de lemn de cât lumină de sĕŭ. Causa cea mai puternică a lucruluĭ acestuia e, că și Evreiĭ aŭ folosit în cultul dumnezeesc unt de lemn din porunca luĭ Dmnezeŭ, și biserica luĭ Christos încă îl folosesce pentru mai multe însemnărĭ mistice, carĭ le cuprinde untul de lemn. —“

Propoziția continuă apoĭ cu aceea, că respinge câte va obiecțiunĭ, între acestea și obiecțiunea, că céra e prea scumpă în asemĕnare cu stearina așa, că din punctul acesta de vedere ar avé, să se recomande folosirea stearineĭ. Propoziția spre a respinge obiecțiunea acésta se mărginesce la atâta, că citéză cuvintele, carĭ archiepiscopul de Calocea le-a scris celuĭ din Zagrabia: „Parsimoniae denique, ubi de decore et magnificentia cultus divini et de gloria Dei promovenda quaestio est, rationem haberi haud convenire res ipsa loquitur.“ Dară noĭ să vedem, cum loquitur res ipsa.

E dreptul bisericiĭ, să rînduéscă tóte, cele ce se țin de liturgie; datorința nóstră e, să împlinim întru ascultare rînduelile eĭ, să supunem judecata nóstră și pornirile nóstre rînduelilor eĭ celor pururea înțelepte. În gătirea și câștigarea obiectelor liturgice nu aŭ deci, să hotăréscă gustul subiectiv, nicĭ placul singuraticilor, nicĭ tónele modeĭ ci în tot de una aŭ, să se împlinéscă în chip cât se póte de acurat rînduelile și dorințele bisericiĭ, tradițiile și obiceiurile probate ale praxeĭ bisericescĭ. Biserica doresce și voesce, ca tóte obiectele, ce se folosesc în cultul dumnezeesc, atât cu privire la materia cât și cu privire la forma sa să fie cât se póte de desevârșite, adecă să corĕspundă atât pretențiilor arteĭ creștine cât și lipselor practice ale liturgieĭ. Materiile, cele ce se folosesc spre scopurĭ de ale cultuluĭ dumnezeesc, aŭ, să fie nu numaĭ veritabile și solide, ci după putință și prețióse, bogate și alese. Materieĭ prețióse are apoĭ, să i-se dea și o formă pe cât de frumósă și artistică, pe atât de practică și de corĕspunḑĕtóre scopurilor eĭ celor simbolice.

Dară de ce iubesce óre biserica așa de tare bună cuviința caseĭ luĭ Dumnezeŭ și locul locașuluĭ măririĭ luĭ celeĭ eucharistice? De ce desfășură ea óre așa de bucuros frumsĕță, bogăție și strălucire în casa luĭ Dumnezeŭ și în cultul luĭ Dumnezeŭ și maĭ ales la altariŭ în serbarea preasfinteĭ jertfe? La întrebarea acésta creștinul evlavios nu are lipsă de un rĕspuns lung și larg. O privire la altariŭ îĭ tâlcuesce tóte lucrurile acestea și-l convinge, că așa are, să fie, și nu póte să fie altmintrea, — o privire la altariŭ, pe care zilnic se pogóră cerul cu maiestatea sa și cu darul sĕŭ în sfînta liturgie. Tainele jertfeĭ eucharistice sînt așa de înalte și de sfinte și de dumnezeescĭ, cât spre vrednica lor serbare nicĭ un lucru scump nu e prea scump. Prin scump sângele sĕŭ ne-a rĕscumpĕrat Mielul cel nepĕtat al luĭ Dumnezeŭ; acest sânge mântuitoriŭ a tótă lumea, acest scump preț de rĕscumpĕrare, cu care asemĕnându-se tóte lucrurile trecĕtóre și tóte comorile pămîntuluĭ se dovedesc ca un nimica, — acest scump sânge, care s'a vĕrsat cu bogăție îmbelșugată, curge zilnic pe altariŭ și umple păharul cel de jertfă. Cum s'ar puté deci, ca ómeniĭ să nu aducă cu bucurie lucrurile cele maĭ prețióse, maĭ strălucite și maĭ bogate, carĭ le produce natura și le creéză arta, pentru ca eĭ printr'însele să serbeze într'un chip cât se póte de vrednic

[3]) Serm. de temp. 215.

[4]) De miss. seu sacrif. Legis novae quaest. 83. disp. 81. sect. 6.

[5]) Suarez de Euch. disp. 81. sect. 6; Reginaldus Prax. for. poenit. l. 29. c. 9. sect. 7. n. 196.; Leand. de Sacram. tract. 8. disp. 7. quaest. 19; Ricc. decis. 213. n. 1. p. 3; Garz. in summa tract. 3. diffic. 8. dub. 3. punct. 1. n. 18; Pontas. dict. cas. consc. verb. miss. 7; Benedict XIV. De fest. B. V. M.

jertfa cea cerèscă? Sînt dóră prea preţióse aurul şi argintul şi petrile cele scumpe ale pămîntuluĭ spre cultul dumnezeesc cel eucharistic, în serbarea căruia fiiĭ biserici celeĭ luptătóre se întrec cu cetele cele glorióse ale spiritelor celor fericite, carĭ înaintea scaunuluĭ luĭ Dumnezeŭ şi al Mieluluĭ cântă în toţĭ veciĭ câtare nóuă: „Celuĭ ce şede în scaun, şi Mieluluĭ binecuvîntare şi onóre şi mărire şi putere în veciĭ vecilor“? (Apoc. 5, 9. 13.) De s'ar deschide cerul, şi s'ar înfăţişa pe altariŭ Împĕratul măririĭ în strălucire visibilă, cu ce podóbă şi bogăţie ne-ar căuta, să înzestrăm casa luĭ Dumnezeŭ, pentru ca să-l primim în chip vrednic! Éră împrejurarea aceea, că dînsul pe altariŭ ascunde gloria sa sub formele cele nebăgate în samă ale pâniĭ şi vinuluĭ şi vine şi petrece la noĭ întru ascundere, nebăgare în samă şi umilire, împrejurarea acésta a bună samă nu e causă, ca să-l onorăm cu onóre maĭ puţină; dimpotrivă cu cât să umilesce şi se ascunde maĭ tare îndemnat de dragostea cea faţă cu noĭ, cu atât maĭ rîvnitóre are recunoscinţa fiilor luĭ, să se sirguéscă a împodobi şi distinge altarele luĭ cu lucrurile cele maĭ dragĭ şi maĭ preţióse, de carĭ dispune. Împĕratul măririĭ, carele e nesfârşit de bogat pe scaunul sĕŭ cel ceresc, se pogóră zilnic în forma cea sĕrăcăciósă a pâniĭ, pentru ca să ne îmbogăţéscă pe noĭ cu darurĭ şi să ne binecuvinteze pe noĭ cu tot felul de bunătăţĭ. Nu ne va îndemna decĭ óre cu inteţire recunoscinţa, să aducem tóte bogăţiile, carĭ póte, să le adune sĕrăcia nóstră, şi cu ele să-ĭ prestăm dînsuluĭ în sĕrăcia luĭ cea eucharistică omagiul, care i-se cuvine?

(Va urma.)

Economie.

Curs de stupărit şi pomărit. La şcóla comunală fostă grăniţerèscă din Cugir (Kudzsir comit. Hunedóreĭ) se va ţinè un curs de stupărit şi pomărit pe zilele din 24 Iunie — 7 Iulie a. c. la care să învită toţĭ învĕţătoriĭ românĭ, carĭ doresc a se perfecţiona în aceştĭ ramĭ de economie indispensabilĭ pentru poporul nostru şi fórte rentabilĭ pentru învĕţătorĭ.

Aicĭ se află o stupărie bine întocmită, — nu e lucsósă dar e bogată; pe cum şi o grădină de pomĭ, ce nu lasă nimic de dorit.

Învĕţătoriĭ participanţĭ vor fi încuartiraţĭ la şcólă şi provĕduţĭ cu tóte cele de lipsă spre care scop are de a solvi 1 fl. la zi.

Alte spese nu se maĭ fac.

La finea cursuluĭ învĕţătoriĭ vor fi provĕduţĭ cu atestate valide din partea comitetuluĭ şcolar.

Doritoriĭ de a lua parte să binevoiéscă a se adresa la subscrisul cel mult până în 18 Iunie a. c.

Se observă, cumcă staţiunea căiĭ ferate pentru Cugir se află pe linia Arad — Teiuş sub numele de Alkenyér, ér posta e în loc (Kudzsir).

Ioan Muntean
iuv. dirig.

Concurse la premiile Academieĭ.

(Continuare.)

B. *Premiĭ pentru lucrărĭ puse la concurs cu subiecte date.*

VII. *Premiul Alexandru Ioan Cuza,* de 6.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Istoria critică asupra chinezatelor şi districtelor autonome românescĭ din Transilvania, Ungaria şi Banat, cu privire şi la instituţiunea chinezilor din cele alalte ţĕrĭ locuite de Românĭ, însoţită în anexe de documente.

VIII. *Premiul Statuluĭ Lazăr,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Fauna ichtiologică a Românieĭ.

IX. *Premiul Anastasie Fetu,* de 3.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Charta agronomică a Românieĭ.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Scurta Istorie a luĭ Mihaiŭ Vitézul în amintirea celor sevârşite acum treĭ sute de anĭ de *N. Iorga,* preţul 1 leŭ.

A apărut Nr. 10 din escelenta publicaţie **„Nóua Revistă Română“** avênd următorul bogat sumar:

N. Iorga: Noul spectacol revoluţionar spaniol. — A. D. Damianoff: Băncile de emisiune şi circulaţiunea monetară. (în special Banca Naţională Română). — Dr I. Simionescu: Cum stăm cu studiul sciinţelor naturale în România. — C. I. Constantinescu: Asupra progresuluĭ sciinţelor naturale la noĭ. — H. Sanielevicĭ: Literatura de peste munţĭ. — C. Rădulescu-Motru: În cestiunea „Ligeĭ culturale“. — Recensiĭ: Nicolae Predescu. — „Poeţĭ şi artiştĭ“ — (Vasile Alexandri, Dimitrie Bolintineanu, Grigore Alexandrescu, Enăchiţă Văcărescu, Iancu Văcărescu, Teodor Aman şi Nicolae Grigorescu). — Ioan Costin, „Ochĭ căpriĭ“.

Suplimente: Salónele literare la Romanĭ de I. C. — O mică statistică a învĕţămîntuluĭ din Archidiecesa Sibiuluĭ (Transilvania). — „Revista maritimă“. — Moş Dinu Cimpoeru de Emanuel Părăianu. — În catedrală (poesie) de Gh. D. Mugur. — Acum cântă pe alt glas (schiţă) de Ion Pob Reteganul. — Cântec (poesie) de De la Gîlmec. — Scrisorĭ de peste munţĭ de I. I. S. — Bogăţia mea de Grigore Creţescu. — Unde eştĭ (romanţă) de I. Petrovicĭ.

Preţul unuĭ exemplar 1 leŭ.

„Convorbirĭ literare“. Nr. 5, Anul 34, cu următorul cuprins: Lazar Săineanu: Influenţa orientală asupra limbeĭ şi cultureĭ române. — St. O. Iosif: Odă la Civeîrlie. — G. Bogdan-Duică: Inelul luĭ Ghighes, Actul II. (trad.). — N. Iorga: Cum se predă istoria în şcolile nóstre. — Seatil Puşcariŭ: Al 6-lea anuar al seminariuluĭ românesc din Lipsca (sfârşit). — N. Iorga şi G. Popovicĭ: Cronica.

„Ungaria şi iudaismul“. („Magyarország és a zsidóság), cartea ziaristuluĭ catolic Petrassevich Géza, despre care maĭ astă primăvară luaserăm notiţă maĭ lungă, dând şi informaţiunĭ asupra conţinutuluĭ eĭ, a apărut zilele acestea în a doua ediţie. Ceĭ, carĭ se interesézǎ de cestiunea tractată în acéstă carte şi pricep limba magiară, pot să-şi o procure de la librăria catolică Szent Geliért din Budapesta (VIII. str. Práter Nr. 44). Costă 3 coróne.

Posta redacţiuniĭ.

De la Rotbav. Am primit celea trimise. »Mama« se va publica cu unele micĭ modificărĭ, cealaltă e prea erotică pentru noĭ.

Dluĭ *I. O.* Scrisórea trimisă numaĭ »raport« nu se póte numi; pare maĭ mult un compliment adus unuĭ coleg. De alt cum pentru ast fel de lucrurĭ adresaţĭ ve la „Fóia şcolatică“.

On. *S. Z.* în *B.* »Mulţămita publică« va trebui să maĭ aştepte mult, fiind prea lungă şi noĭ nedispunênd de spaţ.

Nyir-Adony. Am primit şi achitat aniĭ indicaţĭ. Ne rugăm să nu se uĭte nicĭ ceĭ alalţĭ.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.